

Erheellisten paloilmoitusten maksullisuuteen johtavien syiden tarkastaminen

Liittyy asiahallinnan asiaan: LPR/2249/02.05.00.00/2018

Esittelijä: Pelastusjohtaja Erkki Hokkanen **puh.** 040 487 1373

Valmistelija/lisätiedot: Riskienhallintapäällikkö Jani Kanerva **puh.** 040 824 7160
Palomestari Pasi Korpela 040 180 4977
etunimi.sukunimi@ekpelastuslaitos.fi

Asiakirjat ovat nähtävinä kokonaisuudessaan pelastuslautakunnan kokouksessa.

Asiaan sovellettavat oikeusohjeet sekä asiaa koskeva lainvalmisteluaineisto

Pelastuslain (2011/379) 4 §:n perusteella jokaisen on mahdollisuuksiensa mukaan valvottava, että hänen määräysvaltansa piirissä noudatetaan tulipalon ja muun onnettomuuden ehkäisemiseksi ja henkilöturvallisuuden varmistamiseksi annettuja säännöksiä ja määräyksiä.

Pelastuslain 12 §:n perusteella rakennuksen omistajan ja haltijan sekä toiminnanharjoittajan sekä huoneiston haltijan hallinnassaan olevien tilojen osalta on huolehdittava, että pelastuslaissa tai muissa säädöksissä vaaditut tai viranomaisten määräämät varusteet ja laitteet on pidettävä toimintakunnossa sekä huollettava ja tarkastettava asianmukaisesti. Nämä velvollisuuden koskevat mm. laissa tai muissa säädöksissä vaadittujen tai viranomaisten määräämien laitteiden toimintakuntoa ja laitteiden kunnossapitoa.

Pelastuslain 96 §:ssä on säädetty, että pelastuslaitos voi periä maksun tehtävästä, jonka on aiheuttanut hätäkeskukseen liitetyn paloilmoittimen toistuva erheellinen toiminta. Perittävien maksujen suuruudesta päättää alueen pelastustoimi hyväksymässään taksassa. Alueen pelastustoimen tulee määrätä suoritteistaan perimänsä maksut siten, että ne vastaavat suuruudeltaan enintään suoritteen tuottamisesta alueen pelastustoimelle aiheutuneiden kokonaiskustannusten määrää. Maksun perimisen edellytyksenä on, että paloilmoitin on aikaisemmin aiheuttanut

erheellisen hälytyksen ja alueen pelastusviranomaisen on kirjallisesti kehottanut kohteen omistajaa, haltijaa tai toiminnanharjoittajaa korjaamaan sen. Maksut saadaan periä kohteen omistajalta, haltijalta tai toiminnanharjoittajalta.

Hallituksen esityksessä (HE 257/2010) Eduskunnalle pelastuslaiksi todetaan sen perusteluissa, että erheellisten palohälytysten takia ajetaan vuosittain noin 20 000 hälytysajoa. Hälytysajo lisää tieliikenteen onnettomuusriskejä. Erheellisten palohälytysten johdosta pelastustoimen valmius vastata todellisiin onnettomuuksiin myös heikkenee pelastusyksiköiden ollessa sidottuna erheellisiin automaattisiin paloilmoituksiin.

Hallituksen esityksessä on lausuttu, että paloilmoitinlaitteistojen erheellisiä hälytyksiä aiheuttavat vanhentunut tekniikka tai laitteiston soveltumattomuus suojattavien tilojen toimintaan, ilmaisimien sijoittaminen väärin paikkoihin, huollon laiminlyönti sekä laitteistojen toiminnasta vastaavien piittaamattomuus. Kaikkien kiinteistöjen turvallisuusorganisaatiot eivät tunne laitteistoja tai tilojen käyttäjiä ei ole koulutettu toimimaan siten, etteivät he omalla toiminnallaan aiheuttaisi erheellisiä hälytyksiä. Erheellisistä paloilmoituksista noin 500 aiheutuu ilkeivallasta, 2 300 huolimattomuudesta korjaus- ja rakennustöissä. Savu tai pöly on tilastoitu syyksi erheelliseen paloilmoitukseen noin 3 000 tapauksessa. Ruuan valmistus aiheuttaa vuosittain noin 3 000 turhaa hälytystä.

Hallituksen esityksen mukaan automaattisista paloilmoitinlaitteistoista tulevien erheellisten ilmoitusten vähentämiseksi hätäkeskukseen liitetyn paloilmottimen aiheuttamasta toistuvasta erheellisestä toiminnasta johtuvasta pelastustoimen hälytystehtävästä aiheutuneista kustannuksista tulisi voida periä kohteen omistajalta, haltijalta tai toiminnanharjoittajalta maksu. Maksujen voidaan arvioida vähentävän erheellisten hälytysten määrää edistämällä laitteiden asianmukaista huoltoa ja sijoittamista sekä huolellista toimintaa paloilmoitinlaitteilla varustetuissa kohteissa. Automaattisten paloilmottimien erheellisiä ilmoituksia tulisi voida vähentää perimällä maksuja silloin, kun pelastuslaitoksen toistuvat tehtävät samassa kohteessa aiheutuvat esimerkiksi piittaamattomasta laitteiden huollosta ja käytöstä.

Erheellisen automaattisen paloilmoituksen määrittely

Sisäasiainministeriön pelastusosaston ERHE -seurantahankkeen muistion 23.6.2011 (SM088:00/2008) mukaisesti erheellinen automaattinen paloilmoitus on määritelty seuraavasti:

”Erheellinen automaattinen paloilmoitus on onnettomuus tai tehtävä, jossa pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto PRONTO:n onnettomuusselosteella onnettomuustyyppinä 1, 2 tai 3 on "automaattisen paloilmoittimen tarkastus- ja varmistustehtävä" ja jossa yhtenä onnettomuustyyppinä ei ole tulipalo (rakennuspalo, maastopalo, liikennevälinepalo, muu tulipalo), räjähdys / räjähdysvaara, vaarallisten aineiden aiheuttama onnettomuus tai rakennuspalovaara (pois lukien ruoanlaitosta aiheutuneet rakennuspalovaarat, jotka luokitellaan erheelliseksi).

Myös paloilmoittimen välittämät vikailmoitukset, joissa hätäkeskus lähettää pelastuslaitoksen tarkistamaan tilanteen, luetaan erheellisiksi automaattisiksi paloilmoituksiksi.”

Kahdentoista kuukauden aikana sattuneen toisen erheellisen paloilmoitustehtävän jälkeen kohteeseen lähetetään kirjallinen korjauskehotus. Kolmannesta 12 kuukauden aikana sattuneesta erheellisestä paloilmoitustehtävästä lähtien perittäisiin maksu. Maksujen perimisen ensisijaisena tarkoituksena on vähentää erheellisen hälytysten määrää edistämällä laitteiden asianmukaista huoltoa ja sijoittamista sekä huolellista toimintaa paloilmoitinlaitteilla varustetuissa kohteissa.

Etelä-Karjalan alueella on automaattisella paloilmoittimella valvottuja kohteita yhteensä noin 560 kappaletta. Vuosien 2015 – 2017 aikana näistä kohteista tuli pelastuslaitokselle paloilmoittimen välittämien yhteensä 1 575 hälytystehtävää. Hälytysten syyt ja niiden lukumääräinen jakautuminen eri kiinteistöihin välillä noudattavat valtakunnan yleistä linjaa. Näistä 88 % oli erheellisiä automaattisia paloilmoituksia, joista 47 % täytti laskutettavan erheellisen paloilmoituksen syyt.

Etelä-Karjalan pelastuslautakunnan päätös

Etelä-Karjalan pelastuslautakunta on 15.12.2011 tekemällään päätöksellä (§ 51) päättänyt, että hätäkeskukseen liitetyn automaattisen paloilmoitinjärjestelmän erheellisestä toiminnasta peritään korvaus. Toistuvaksi katsotaan 12 kuukauden aikana kolmannesta lähtien tullut erheellinen paloilmoitus. Erheelliseksi paloilmoitukseksi luetaan myös hätäkeskuksen pelastusviranomaiselle välittämä laitevian tarkastustehtävä. Erheellinen paloilmoitus on automaattisen paloilmoittimen hätäkeskukselle välittämä hälytys, jonka seurauksena pelastuslaitos on hälytetty kiinteistöön tilanteessa, joka ei ole johtanut pelastuslaitoksen sammutus- tai pelastustoimiin.

Laskutettavien erheellisten palo ilmoitusten syitä ovat:

- Huolimattomuus kiinteistön korjaus, asennus- tai huoltotyössä
- Ajoneuvon pakokaasu
- Tupakointi
- Muu savu tai pöly kiinteistössä
- Kosteus tai vesi
- Korkea tilapäinen lämpötila
- Isku ilmaisimeen
- Ilmaisinvika palo ilmoitin- tai sammutuslaitteistossa
- Keskuslaitteiston vika
- Sprinklerin rikkoontuminen tai sammutuslaitteiston erheellinen toiminta
- Sprinkleriputkiston vuoto
- Erehdys tai väärä käyttö
- Ilkivaltainen käyttö
- Ruuan valmistus
- Huolimattomuus tulitöissä
- Teholähdevika
- Muut syyt, jotka johtuvat kiinteistön toiminnasta tai huolimattomuudesta

Eri maksun käyttöönotosta on lähetetty tiedote myös kiinteistön omistajille / haltijoille.

Maksun perimisen edellytyksenä on, että palo ilmoitin on aikaisemmin aiheuttanut erheellisen palo ilmoituksen ja alueen pelastusviranomaisen on kirjallisesti kehottanut kohteen omistajaa, haltijaa tai toiminnanharjoittajaa korjaamaan sen. Maksu saadaan periä kohteen omistajalta, haltijalta tai toiminnanharjoittajalta.

Pelastuslautakunta on kokouksessaan 17.12.2015 (§ 39) päättänyt, että hätäkeskukseen liitetyn automaattisen palo ilmoitinjärjestelmän erheellisestä toiminnasta perittävää maksu on 835 euroa / kerta 1.1.2016 alkaen.

Pelastuslain 104 §:n perusteella erheellisestä palo ilmoituksesta perittävää maksua koskevaan päätökseen saa hakea muutosta siten kuin kuntalaissa (410/2015) säädetään.

Erheellisten palo ilmoitusten syiden tarkistaminen

KHO on ratkaisussaan 2018:134 todennut, että siltä osin kuin kysymys on paloilmoitinhälytyksistä, jotka aiheutuvat paloilmoitinpainikkeen ilkivaltaisesta painamisesta ja paperin tahallisesta polttamisesta savunilmaisimen alla, hälytysten syynä ei ollut paloilmoittimen sellainen toiminta, jota olisi voitu pitää erheellisenä. KHO:n ratkaisun sekä pelastuslaitosten valtakunnallisten linjausten perusteella pelastuslaitos on tarkistanut laskutettavien erheellisten paloilmoitusten syitä. Laskutettavien erheellisten paloilmoitusten syitä olisivat:

- Huolimattomuus kiinteistön korjaus, asennus- tai huoltotyössä
- Ajoneuvon pakokaasu
- Tupakointi
- Muu savu tai pöly kiinteistössä
- Kosteus tai vesi
- Korkea tilapäinen lämpötila
- Isku ilmaisimeen
- Ilmaisinvika paloilmoitin- tai sammutuslaitteistossa
- Keskuslaitteiston vika
- Sprinklerin rikkoontuminen tai sammutuslaitteiston erheellinen toiminta
- Sprinkleriputkiston vuoto tai jäätyminen
- Vesijohtoverkoston aiheuttama paineisku
- Erehdys tai väärä käyttö
- Ruuan valmistus
- Huolimattomuus tulitöissä
- Hätäkeskuksen välittämä laitevian tarkistustehtävä
- Teholähdevika
- Tuntemattomaksi jäänyt syy
- Muut syyt, jotka johtuvat kiinteistön toiminnasta tai huolimattomuudesta

Esittelijän ehdotus

Pelastuslautakunta tarkistaa laskutettavien erheellisten paloilmoitusten syyt 1.1.2019 alkaen. Laskutettavien erheellisten paloilmoitusten syitä ovat:

- Huolimattomuus kiinteistön korjaus, asennus- tai huoltotyössä
- Ajoneuvon pakokaasu
- Tupakointi
- Muu savu tai pöly kiinteistössä
- Kosteus tai vesi
- Korkea tilapäinen lämpötila

- Isku ilmaisimeen
- Ilmaisinvika paloilmoitin- tai sammutuslaitteistossa
- Keskuslaitteiston vika
- Sprinklerin rikkoontuminen tai sammutuslaitteiston erheellinen toiminta
- Sprinkleriputkiston vuoto tai jäätyminen
- Vesijohtoverkoston aiheuttama paineisku
- Erehdys tai väärä käyttö
- Ruuan valmistus
- Huolimattomuus tulitöissä
- Hätäkeskuksen välittämä laitevian tarkistustehtävä
- Teholähdevika
- Tunteimattomaksi jäänyt syy
- Muut syyt, jotka johtuvat kiinteistön toiminnasta tai huolimattomuudesta

Maksun perimisen edellytyksenä on, että paloilmoitin on aikaisemmin

aiheuttanut erheellisen paloilmoituksen ja alueen pelastusviranomaisen on

kirjallisesti kehottanut kohteen omistajaa, haltijaa tai toiminnanharjoittajaa

korjaamaan sen. Toistuvaksi katsotaan 12 kuukauden aikana kolmannelle lähtien tullut erheellinen paloilmoitus. Maksu saadaan periä kohteen omistajalta, haltijalta tai toiminnanharjoittajalta.

Pelastuslain 104 §:n perusteella erheellisestä paloilmoituksesta perittävää maksua koskevaan päätökseen saa hakea muutosta siten kuin kuntalaissa (410/2015) säädetään.

Pelastusjohtajalla on vastuualueen päällikön esityksestä oikeus harkintansa mukaan vapauttaa asianomainen korvauksen suorittamisesta.

Pelastusjohtaja vahvistaa tarvittaessa päätöksellään tarkemmat toimintaohjeet erheellisten paloilmoitusten laskuttamisesta.

Päätös Hyväksyttiin.

Täytäntöönpano

Paloilmoitinkohteet